

Література

1. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення» від 6.12.2005 року // Урядовий кур'єр від 14.12.2005. — № 238.
  2. Григораши Г.В., Григораши Т.Ф., Олійник В.Я., Субачов І.Т. Системи соціального страхування зарубіжних країн: Навч. пос. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 144 с.
  3. Поліщук М.Є. Лікуймо Україну! — Тернопіль: ТДМУ, 2009. — 228 с.
  4. Портер Майкл, Тайсберг Елизабет Ольмстед. Переосмысление системы здравоохранения. Как создать конкуренцию, основанную на ценности и ориентированную на результат. — К.: Издательство Алексея Капусты (подразделение «Агентства «Стандарт»), 2007. — 620 с.
- Статтю подано до редакції 16.06.10 р.

УДК 657.62:336.717

З. П. Бараник, д-р екон. наук, проф., доц.,
Ю. К. Семениченко, доц.,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ОБ'ЄКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ АНАЛІЗУ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

АНОТАЦІЯ. У статті досліджено об'єкти організації аналізу банківської діяльності. Визначено черговість розташування та вибору об'єктів в організації аналітичного процесу. Розглянуто елементи складових організації аналізу банківської діяльності, здійснено їх характеристику та обґрунтовано їх призначення.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: організація, аналіз банківської діяльності, об'єкти, складові організації, цілі, завдання, елементи, призначення, фінансово-економічний аналіз, системний аналіз.

АННОТАЦИЯ. В статье исследуются объекты организации анализа банковской деятельности. Определена очередность расположения и выбора объектов в

организации аналитического процесса. Рассмотрены элементы составляющих организации анализа банковской деятельности, осуществлена их характеристика и обоснованно их назначение.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: организация, анализ банковской деятельности, объекты, составные организации, цели, задания, элементы, назначение, финансово-экономический анализ, системный анализ.

SUMMARY. The objects of organization of analysis of bank activity are probed in the article. A certain order of location and choice of objects is in organization of analytical process. Considered elements of constituents of organization of analysis of bank activity, their description and grounded their setting is carried out.

KEYWORDS: organization, analysis of bank activity, objects, component organizations, aims, tasks, elements, settings, financial-economic analysis, analysis of the systems.

1. Вступ. Постановка проблеми. Підвищення ефективності діяльності банку більшою мірою залежить від обґрунтованості, своєчасності та цілеспрямованості управлінських рішень, що приймаються в установі. Правильно організована робота по аналітичному дослідженню виконання стратегічних завдань та результатів банківської діяльності може забезпечити його дієвість та ефективність, суттєво вплинути на хід процесів всередині банку. До того ж комплексна кількісна оцінка вразливості фінансової системи від різних шоків, що проводиться Національним банком України, не може відбуватися без оцінки зміни фінансового стану банків під час дестабілізації економіки чи фінансової кризи [1]. Дослідження стійкості рівноваги на грошово-кредитному і валютному ринках є актуальним з точки зору отримання спеціалістами з аналізу оперативних висновків щодо ефективності проведення грошово-кредитної, валютної і фінансової політики в державі із безпосередньою участю банківської системи. Тому організація аналізу банківської діяльності повинна носити науковий характер — мати за основу досягнення передового досвіду різних країн, враховувати економічні закони та проводитися із використанням науково обґрунтованих методик [2].

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вплив на становлення і розвиток теоретико-методологічних та організаційних основ аналізу діяльності суб'єктів господарювання склали дослідження таких українських та російських учених в області бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту, як М. І. Баканов, П. С. Безрукіх, С. Б. Барнгольд, О. М. Волкова, Л. Т. Гіляровська, М. І. Горбатов, Л. В. Донцова, Ю. А. Данілевський, Д. А. Ендовицький, О. В. Єфімова, В. П. Завгородній, І. І. Каракоз, В. В. Ковалев, А. М. та Ю. А. Кузьмінські, Н. А. Нікіфорова, В. Ф. Палій, В. І. Петрова, Г. В. Савицька, Р. С. Сайфулін, В. І. Самборський, В. В. Сопко, Г. М. Тацій, М. Г. Чумаченко, А. Д. Шеремет. У розробку теоретичних та організаційно-методологічних положень комплексного економічного аналізу в банківській сфері діяльності значний вклад зробили українські та зарубіжні вчені. Провідне місце належить працям Л. Г. Батракової, О. В. Васюренко, Є. Б. Герасимової, А. М. Герасимовича, В. В. Кісельова, І. В. Ларіонової, Ю. С. Масленченкова, В. І. Міщенко, Г. С. Панової, І. М. Парасій-Вергуненко, А. Ю. Петрова, Л. О. Примостки, К. К. Садвакасова, Н. Е. Соколінської, Л. Р. Смірнаної, Г. Г. Фетісова, В. Е. Черкасова, Г. М. Щербакової, Є. Б. Ширінської, Е. Гілла, Р. Коттера, М. Міллера, Ф. Моді'яні, П. С. Роуза, Е. Рідда, Д. Ф. Сінкі, Ч. Т. Хонгрена, У. Шарпа.

3. Невирішені раніше частини проблеми. Треба відмітити, що в наукових працях та публікаціях, що існують сьогодні, немає єдиного системного підходу, в них містяться методики аналізу окремих показників банківської діяльності. Дотепер не розкрито завдання комплексного фінансово-економічного аналізу діяльності банку, не вивчено аналітичні можливості інформаційно-правового забезпечення аналізу, чітко не визначено функції виконавців аналізу та користувачів аналітичної інформації, не визначено його раціональна структура, не розроблено методику системного аналізу банківської діяльності. Це є суттєвим недоліком в організації аналітичної роботи в банківському секторі економіки. Все викладене вище свідчить про необхідність проведення подальших досліджень і розробки організаційних засад комплексного фінансово-економічного аналізу діяльності банків, методики системного аналізу банківської діяльності.

4. Постановка задачі (мета і цілі дослідження). Метою дослідження є розробка організаційних підходів до проведення

комплексного фінансово-економічного аналізу банківської діяльності. Для досягнення вказаної цілі в роботі поставлені наступні взаємозв'язані завдання:

- 1) визначити раціональну структуру організації комплексного економічного аналізу діяльності банків другого рівня та виявити взаємозв'язки її складових елементів;
- 2) з'ясувати призначення та форми виразу елементів організації аналізу;
- 3) сформулювати завдання комплексного фінансово-економічного аналізу банківської діяльності.

5. Виклад основного матеріалу. Результати дослідження. Упорядкуванням усіх елементів системи аналізу банківської діяльності характеризується його організація в широкому розумінні. Така організація полягає в цілеспрямованому впорядкуванні й удосконаленні технологічних процесів аналізу банківської діяльності як певної сукупності. З огляду на це, термін «організація аналізу діяльності банку» означає організацію управління аналітичним процесом у часі та просторі.

Використовуючи метод графічного моделювання, побудуємо модель організації аналізу банківської діяльності (рис. 1) [3; 4, с. 8; 5, с. 42—43]. Даний рисунок характеризує не тільки загальну структуру організації аналізу банківської діяльності, але й взаємозв'язки об'єктів (складових) організації аналізу. Як видно з рис. 1, організація аналізу починається із встановлення основних цілей і завдань аналізу банківської діяльності. Цілі аналізу впливають на строки його проведення і обсяги аналітичної роботи. Цілі аналізу і обсяг роботи визначаються практичними потребами, що виникають у зв'язку з поліпшенням управління процесами діяльності і контролю за ними, виявленням можливостей всебічного поліпшення діяльності банку та підвищення її економічної ефективності. Залежно від цих задач аналіз може бути комплексний, тематичний, експрес-аналіз тощо, тобто вибирається вид аналізу за обсягами — це ще одна складова організації аналізу.

Наприклад, ціль комплексного фінансово-економічного аналізу банківської діяльності — оцінити фінансовий стан банку на основі достовірної інформації, визначити фінансовий результат за операцією, фінансову стійкість установи, ліквідність її балансу, платоспроможність банку, а також оцінити ефективність використання капіталу. Цілі та завдання також

залежать від завдань суб'єктів фінансово-економічного аналізу, тобто конкретних користувачів фінансової інформації.

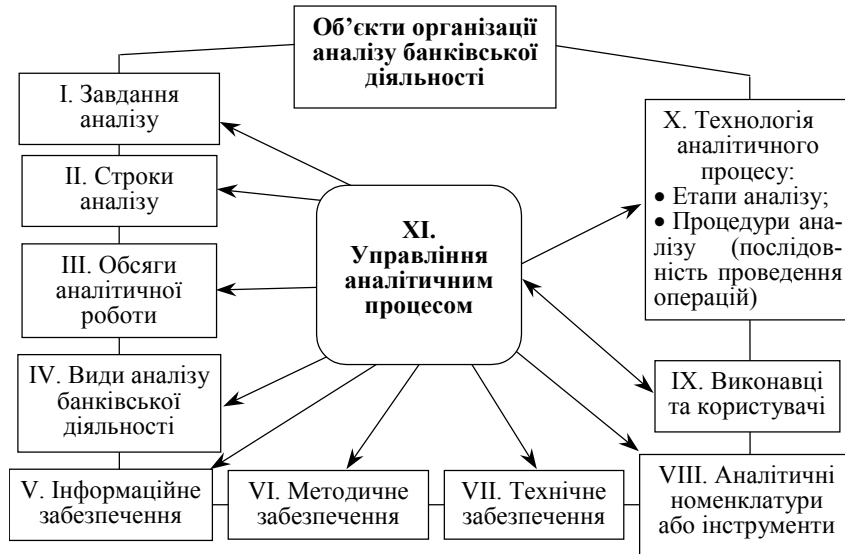

Рис. 1. Модель організації аналізу банківської діяльності.

Треба зазначити, що проведення аналізу діяльності банку повинно бути службовим обов'язком керівників різних рівнів і службовців, що мають відношення до прийняття управлінських рішень. Від того, наскільки раціонально розподілені між ними обов'язки по проведенню аналізу, залежить не тільки повнота охоплення (обсяги аналітичної роботи) об'єктів аналізу, але й виключається можливість багатократного проведення одних і тих же досліджень різними особами, що сприяє ефективному використанню робочого часу і забезпечує комплексність аналізу. Аналітичне дослідження повинно бути ефективним, тобто витрати на його проведення повинні бути найменшими при оптимальній глибині аналізу і його комплексності. Для цього повинні широко використовуватися передові методики і засоби, що полегшують роботу аналітика.

В табл. 1 розглянемо три перших об'єкта організації аналізу банківської діяльності, визначимо їх елементи та охарактеризуємо їх призначення.

Крім перерахованих у табл. 1 традиційних завдань аналізу банківської діяльності необхідно виділити і завдання системного аналізу банківської діяльності, що розглядаються із принципу цілісності. Це визначення структури банку, його властивостей у вигляді багаторівневої ієрархічної системи; обґрунтування вимог до кожного функціонального елемента всіх ієрархічних рівнів як системи банку, так і системи аналізу; визначення підсумкового результату, що визначає технічні характеристики систем і раціональні параметри їх функціонування при заданих вимогах у заданих і прогнозованих ситуаціях. Завдання системного характеру дають змогу дослідити банківську діяльність виходячи із всього комплексу факторів, що впливають на систему банку, а також із функціональної залежності одного елемента системи від іншого, наприклад, залежності діяльності одного підрозділу банку від діяльності іншого.

Таблиця 1

ЕЛЕМЕНТИ СКЛАДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ АНАЛІЗУ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ ПРИЗНАЧЕННЯ (РЕАЛІЗАЦІЯ)

Складові організації аналізу банківської діяльності	Елементи складових організації аналізу	Призначення елементів (їх повна реалізація)
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
I. Цілі та завдання аналізу	1. Задоволення різних потреб управління банком	Політика росту та підтримки прибутковості. Конкурентоздатне керівництво банком
	2. Обґрунтування поточних і перспективних планів (бізнес-плану банку, стратегій розвитку)	Розробка бізнес-планів банку, бюджетів та перспективних планів розвитку

Продовження табл. 1

Складові організації аналізу банківської діяльності	Елементи складових організації аналізу	Призначення елементів (їх повна реалізація)
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>

I. Цілі та завдання аналізу	3. Контроль за виконанням планів і управлінських рішень під час проведення банківських операцій	Розрахунок і контроль економічних нормативів діяльності, затверджені НБУ. Реалізація (виконання) облікової, процентної, кредитної та інших видів політик банку
I. Цілі та завдання аналізу	4. Виявлення можливостей всебічного поліпшення діяльності (резервів підвищення ефективності діяльності)	Підвищення економічної ефективності діяльності. Зниження витрат діяльності
	5. Дослідження передового досвіду ведення аналізу діяльності банку та наукових досягнень у цій галузі. Оцінка розробки нових банківських продуктів	Ефективність розробки та впровадження нових банківських операцій (продуктів), прибутковість традиційних діючих операцій
	6. Оцінка результатів діяльності банку, поточного і фінансового стану, прогноз показників	Визначення рейтингу банку та перспектив розвитку
II. Строки аналізу.	1 день — на тиждень 2 дні — на місяць 3—4 дні — на квартал 5—10 днів — на рік	Здійснення попереднього (перспективного) аналізу
	1 день 2—7 днів	Здійснення поточного (ретроспективного) аналізу. — оперативний аналіз та експрес-аналіз — поточний аналіз
	7—14 днів	Здійснення системного аналізу банківської діяльності

Закінчення табл. 1

Складові організації аналізу банківської діяльності	Елементи складових організації аналізу	Призначення елементів (їх повна реалізація)
1	2	3
III. Обсяги аналітичної роботи.	1. Повний	Здійснення комплексного, системного або підсумкового аналізу. Вивчення всіх показників діяльності банку
	2. Частковий	Здійснення тематичного або цільового аналізу, управлінського аналізу. Вивчення окремого показника або операції
	3. Суцільний	Комплексний аналіз усіх операцій та діяльності підрозділів, філій банку
	4. Вибірковий	Висновки здійснюються за частиною об'єктів аналізу, що дає змогу прискорити аналітичний процес

6. Висновки. Проведене дослідження об'єктів організації аналізу банківської діяльності свідчить про наявність чіткої послідовності та черговості побудови і використання цих об'єктів. Спочатку необхідно поставити цілі, визначити завдання аналізу, потім обґрунтовується вибір строків аналізу та обсягів аналітичної роботи. За цими етапами побудови об'єктів слідує вибір виду аналізу, інформаційно-правового, технічного і методичного забезпечення, потім визначення аналітичних номенклатур, розташування номенклатур у вибраних носіях (це також технічне та методичне забезпечення). Наступний етап побудови організації — вибір функцій виконавців аналізу, організація їх роботи на місцях, визначення призначення аналізу та кола користувачів за їх належним доступом до інформації. Останній етап побудови організації аналізу — управління аналітичним процесом за допомогою вибору технології цього процесу, тобто вибору етапів аналізу та процедур аналізу. Визначення етапів аналізу банківської діяльності, які повинні здійснюватися на практиці, становить наступний етап нашого наукового дослідження.

Література

1. Організаційно-методичні підходи до запровадження в НБУ системи оцінки стійкості фінансової системи [Текст]: Інформаційно-аналітичні матеріали / За редакцією д-р екон. наук, проф. В. І. Міщенко, канд. екон. наук, доц. О. І. Кіреєва і канд. екон. наук М. М. Шаповалової. — К.: Центр наукових досліджень НБУ, 2005. — 97 с.
  2. Организация анализа хозяйственной деятельности предприятия: Статья. — «"Український промисловий реєстр"» [Електрон. ресурс]. — Режим доступа: [http:// upr-search.com.ua/8-organizaciya-analiza-hozyajstvennoj-deyatelnosti-predpriyatiya.html](http://upr-search.com.ua/8-organizaciya-analiza-hozyajstvennoj-deyatelnosti-predpriyatiya.html)
  3. *Сопко В. В.* Организация бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник [Текст] / В. В.Сопко, В. П. Завгородній. — К.: КНЕУ, 2004. — 411 с.
  4. Аналіз банківської діяльності: Підручник / [А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій — Вергуненко та ін.]; За ред. А. М. Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2003. — 599 с.
  5. *Баканов М. И.* Экономический анализ в торговле: Учебник для экон. факул. торг. вузов. [Текст] / М. И.Баканов. — М.: Изд-во «Экономика», 1974. — 318 с.
- Статтю подано до редакції 07.06.10 р.

УДК 368.027

*М. І. Диба, д-р екон. наук, проф.,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
О. Л. Дибань, головний спеціаліст
Державної комісії з регулювання ринків
фінансових послуг України*

РОЗВИТОК БАНКО-СТРАХУВАННЯ В СВІТІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ. У статті проаналізовано розвиток банко-страхування в світі, досліджено його основні моделі, розглянуто проблеми становлення в Україні. Обґрунтовано, що банко-страхова співпраця є детермінантою для розвитку нових видів фінансових послуг.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: банко-страхування, світовий ринок, фінансовий ринок, ризикове страхування, андеррайтинг.